

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

Єрмаков Ігор Вікторович

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми визначається тим, що на сучасному етапі розвитку державотворення та фінансово-економічної кризи в Україні виникає потреба ефективного вирішення питань місцевого рівня. Це спонукає суспільство та державу звернути увагу на розбудову ефективного і дієвого місцевого самоврядування.

Розвинуте місцеве самоврядування дозволяє органам державної влади сконцентруватися на вирішенні проблем, як на національному, так і регіональному рівнях, сприяє оптимізації державного управління. Тому на сучасному етапі для України необхідним є визнання важливості, вагомості, значущості місцевих інтересів в якості офіційної державної політики, що і визначає сутність та мету місцевого самоврядування.

За час, що минув, у цій сфері багато що зроблено. Вдалося закласти правові, організаційні, матеріально-фінансові засади місцевого самоврядування, прийняті Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про засади державної регіональної політики», які мають значний регулятивний потенціал у цій сфері й інші законодавчі акти.

Основою чинного законодавства України стає філософія пріоритету прав і свобод людини і громадянина, публічні інститути реформуються з орієнтацією на їх забезпечення. Ідеологічні та економічні чинники суттєво впливають на формування владних структур на місцях, становлення інституту місцевого самоврядування, ефективність якого зумовлюється оптимальністю організації, поєднанням інтересів держави та територіальних громад, державної вертикалі та ініціативи низів.

Організаційно-правове регулювання діяльності всіх ланок системи місцевого самоврядування мають свої особливості, але вони взаємопов'язані і націлені в остаточному підсумку на вирішення питань місцевого значення в інтересах жителів, і ґрунтуються на принципах колегіальності, законності і відповідальності, поєднання місцевих і державних інтересів.

Нагальною є проблема удосконалення нормативно-правового регулювання місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. Адже від цього, в значній мірі, залежить ефективність функціонування місцевої влади в процесі вирішення питань місцевого значення і розвиток в Україні громадянського суспільства.

Науково-теоретичною основою магістерської роботи стали наукові праці вітчизняних науковців присвячені теоретичним та практичним проблемам формування інституту місцевого самоврядування. Доктринальні та прикладні аспекти функціонування інституту місцевого самоврядування досліджували у своїх працях М.О.Баймуратов, О.В.Батанов, П.Д.Біленчук, В.І.Борденюк, В.П.Грובה, В.М.Кампо, А.М.Колодій, А.Ю.Олійник, М.І.Корнієнко, В.В.Кравченко, А.Р.Крусан, П.М.Любченко, Н.В.Мішина, М.П.Орзіх, В.Ф.Погорілко, О.В.Прієшкіна, Х.В.Приходько, М.О.Пухтинський, О.Я.Лазор, Ю.О. Фрицький, Ю.С. Шемшученко та ін. Праці цих авторів заклали теоретичне підґрунтя у вивченні суті місцевого самоврядування, механізму його функціонування.

Теоретичною базою дослідження і виступили наукові праці названих вчених, які звертаються до організаційно-правових засад місцевого самоврядування.

Використані також інші джерела і література: чинне законодавство України,

монографії, навчальні посібники, статті і публікації в періодичних виданнях.

Таким чином, особливої актуальності набуває вивчення і науково-теоретичне обґрунтування організаційно-правового регулювання місцевого самоврядування, особливо на етапі децентралізації в Україні. Її вивчення може сприяти підвищенню результативності при виконанні повноважень органами місцевого самоврядування, що матиме позитивний вплив на вирішення місцевих проблем для забезпечення комфортного повсякденного життя людей.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та розробка організаційно-правових засад місцевого самоврядування в Україні.

Для досягнення зазначеної мети потрібно вирішити такі завдання:

- проаналізувати концептуально-правові основи місцевого самоврядування в Україні;

- охарактеризувати нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні в історичному аспекті та на сучасному етапі;

- охарактеризувати сучасний стан місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні, виявити проблемні питання та надати пропозиції з урахуванням європейського досвіду.

Об'єктом магістерського дослідження є державна політика в сфері регулювання місцевого самоврядування в Україні.

Предметом дослідження є організаційно-правові аспекти регулювання місцевого самоврядування в Україні.

Методи дослідження. З метою одержання найбільш достовірних наукових результатів застосовані загальнонаукові і спеціальні методи. Структурно-функціональний аналіз включає вивчення функціональних залежностей елементів системи місцевого самоврядування. Системний підхід надав можливість розглянути правове регулювання первинного суб'єкта місцевого самоврядування - об'єднаної територіальної громади, як певної цілісності, визначити її роль і місце у розвитку суспільства. В дослідженні використано й інші наукові методи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що автор здійснив спробу комплексного та всебічного дослідження організаційно-правового регулювання місцевого самоврядування.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені теоретичні положення у вигляді конкретних пропозицій, які можуть бути використані для вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків та списку використаної літератури, який налічує 104 найменування. Загальний обсяг роботи складає 112 сторінок, із них 91 сторінка основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи.

У першому розділі «Місцеве самоврядування в механізмі держави: організаційно-правовий аспект» охарактеризовано організаційно-правовий аспект місцевого самоврядування та його місце у механізмі держави.

У підрозділі 1.1. «Концептуальні основи місцевого самоврядування в Україні»

Розглянуто пануючі серед науковців та практиків, погляди на місцеве самоврядування. Охарактеризовано особливості таких концепцій, як громадівська (англосаксонська), державницька (континентальна), змішана концепція та радянська.

З'ясовано, що місцеве самоврядування - багатогранне та комплексне політико-правове явище, яке може характеризуватися різнобічно. Аналіз Конституції України дозволяє зробити висновок, що місцеве самоврядування як об'єкт конституційно-правового регулювання виступає в якості: - по-перше, відповідної засади конституційного ладу України; - по-друге, специфічної форми народовладдя; - по-третє, права жителів відповідної територіальної одиниці (територіальної громади) на самостійне вирішення питань місцевого значення.

Зроблено висновок, що за своєю суттю місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право територіальних громад (село, селище, місто, район у місті - первинний рівень) чи їх об'єднань (район, область – регіональний рівень) самостійно під відповідальність громад чи обраних ними органів і посадових осіб вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України.

Таке визначення відображає світовий досвід та історичні традиції українського народу, наближається до концепції муніципального дуалізму, яка реалізує практику партнерства між державою та місцевим самоврядуванням .

У підрозділі 1.2. «Становлення та розвиток законодавства про місцеве самоврядування в Україні» охарактеризовано основні етапи становлення місцевого самоврядування в Україні.

З'ясовано, що місцеве самоврядування має тривалу й драматичну історію, періоди розквіту та занепаду.

Термін «місцеве самоврядування» тільки входить в наш політико-правовий словник. За радянських часів місцеве самоврядування вважалося чисто буржуазним інститутом і рішуче відкидалося. Ідея місцевого самоврядування почала відроджуватися в період горбачовської перебудови і остаточно утвердилася в Україні після проголошення її державної незалежності.

Зроблено висновок, що з метою якісного та ефективного впровадження реформ недостатньо використовувати аналогію з наявними моделями місцевого самоврядування і при цьому не враховувати національну ментальність, традиції та власне історичний досвід України.

У підрозділі 1.3. «Характеристика нормативно-правового регулювання місцевого самоврядування України на сучасному етапі»

Досліджено нормативно-правового регулювання місцевого самоврядування в Україні, визначено його роль у забезпеченні розвитку конституціоналізму і стабільності конституційного ладу в нашій державі.

Встановлено, що передумовою реформи місцевої влади є прагнення запозичити

позитивний досвід зарубіжних країн, наблизити українські муніципальні інститути до європейської цивілізації, гарантувати захист прав місцевого самоврядування, його самостійність, демократичні принципи організації муніципальної влади. Україна на конституційному і законодавчому рівні може використовувати позитивний світовий досвід при формуванні власної моделі місцевого самоврядування. Необхідно орієнтуватися на: аналіз національних умов організації та діяльності відповідних органів влади з урахуванням адміністративно-територіального устрою; децентралізацію управління і передачу на місцевий рівень більших повноважень; історичні, фінансові та інші умови розвитку територій і держави в цілому.

Зроблено висновок, що відродити місцеве самоврядування в Україні неможливо без його реформування, що є необхідною передумовою подолання системної кризи в нашій державі. Незважаючи на проголошені реформи, на сьогодні ні українці, ні міжнародні експерти не виявляють реальних змін в Україні. Показником є місце нашої держави в різних міжнародних рейтингах. Стан місцевого самоврядування не відповідає потребам українського громадянського суспільства, а принципи місцевого самоврядування майже не реалізуються на практиці. Для подолання закликів до федералізації, порушень вітчизняного законодавства та державного суверенітету необхідно удосконалити та запровадити ефективний механізм втілення в життя конституційно-правових норм, що забезпечить існування дієвого місцевого самоврядування в нашій державі.

У другому розділі «Об'єднана територіальна громада - первинний суб'єкт місцевого самоврядування в умовах децентралізації» визначені поняття та основні ознаки об'єднаної територіальної громади, як суб'єкта місцевого самоврядування його нормативно-правове визначення та регулювання.

У підрозділі 2.1. «Наукове та нормативно-правове поняття об'єднаної територіальної громади» визначено, що принципами та етапами реформування місцевого самоврядування визначено створення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та утворення об'єднаних територіальних громад, спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення.

З'ясовано, що поняття «об'єднаної територіальної громади» не міститься в жодному нормативно-правовому акті. У зв'язку з важливістю розуміння терміна «об'єднана територіальна громада», проведено його аналіз на основі дефініцій науковців.

Доведено, що основою місцевого самоврядування в Україні є територіальні громади. Отже, від того, як розвиватимуться територіальні громади, яку роль вони будуть відігравати в житті кожного регіону, кожної людини та всієї держави та як ефективно буде зроблено відповідні розрахунки під час створення «спроможних» об'єднаних територіальних громад, і залежатиме майбутній розвиток України та успіх реформ.

Територіальна громада – це спільнота людей, які проживають на одній території, мають право добровільно об'єднуватися в територіальні громади для можливості спільно вирішувати проблеми місцевого значення. Для цього вони обирають собі голову, депутатів, які в подальшому представляють інтереси жителів територіальної громади та забезпечують від їхнього імені вирішення всіх питань місцевого значення: забезпечення соціальних, естетичних, екологічних, економічних, правових, моральних

та інших норм для організації життєдіяльності на території громади. Наразі переважна більшість територіальних громад України, маючи право вирішувати питання місцевого значення, неспроможна їх виконувати через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури (необхідних будівель, споруд, доріг тощо), а також брак кадрів відповідної кваліфікації. Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується належним чином – не утримуються приміщення шкіл і лікарень та інші будівлі комунальної власності, не забезпечується благоустрій території, вуличне освітлення тощо.

Реформа місцевого самоврядування, враховуючи позитивний як європейський, так і власний історичний досвід, передбачає об'єднання (укрупнення) територіальних громад, забезпечення їхньої спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів вирішувати питання місцевого значення. Ідеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів.

Підводячи підсумок, можна сказати, що на сьогодні законодавством закріплена можливість створення добровільних об'єднань територіальних громад тільки на рівні первинних ланок адміністративно-територіального устрою країни, а саме: на рівні села, селища та міста. Обґрунтування цьому закладено в Концепції, якою передбачається створення нової територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування, і ключовим моментом в цьому є формування саме базового її рівня - рівня громад, спроможних та здатних самостійно вирішувати питання місцевого значення, що досягається шляхом їх об'єднання.

Тож не буде помилкою стверджувати, що сучасні реалії, пов'язані з процесами реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, формують новий підхід до розуміння «територіальної громади», розглядаючи її через призму поділу країни на адміністративно-територіальні одиниці, а це, у свою чергу, формує абсолютно нове поняття «об'єднана територіальна громада», яку розглядають як первинну адміністративно-територіальну одиницю та базову ланку адміністративно-територіального устрою України.

У підрозділі 2.2. «Ознаки територіальної громади та їх характеристика» показано, що визначення поняття «територіальна громада» так і не набуло єдності в наукових працях, воно наділяється різними ознаками та характеристиками. Між тим, спільним для всіх наведених визначень такі: – розуміння громади як сукупності осіб, що разом мешкають у межах певної території; – наявність між цими особами певних зв'язків та відносин; – наявність у цих осіб певних спільних інтересів; – наявність певних прав і повноважень для вирішення спільних для цієї сукупності осіб проблем. Поряд з цим, різними або невизначеними є погляди стосовно можливостей впливу громади на вирішення проблем, що виникають на її рівні, з'ясування особливостей фінансового та економічного забезпечення її діяльності, побудови відносин з іншими територіальними громадами. Відповіді на ці питання мають врегульовуватися на законодавчому рівні.

У підрозділі 2.3. «Правовий статус старости об'єднаної територіальної громади»

Новелою для органів місцевого самоврядування стало введення такої посади, як староста.

У системі місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад староста займає одну з ключових посад. Ця посадова особа отримала вагомі

повноваження – представляти інтереси жителів старостинських округів у виконавчому комітеті ради громади.

В цьому підрозділі проаналізовано повноваження старости та порядок їх здійснення, виявлено позитивні і негативні аспекти.

З формуванням великих територіальних утворень залишається не менш важливе завдання — максимально наблизити місцеву владу до своїх жителів. Тому такого великого значення набуває запроваджений інститут старости із власними повноваженнями та відповідальністю перед людьми, які їх обрали. Старости ж знаходяться на найперших флангах цієї відповідальності — вони є ближчими до людей, ніж будь-хто інший з місцевої ради, і тому старости мають бути обізнані з усіма потребами мешканців відповідних сіл, селищ. Та самої обізнаності замало. Староста має знати, як до вирішення тієї проблеми підступитися: як звернути на неї увагу влади, як внести пропозицію на розгляд виконкому чи ради, як підкріпити цю пропозицію від імені своїх односельчан. Староста, як ніхто інший, має розуміти порядок формування бюджету об'єднаної громади, які в ньому є видатки на розвиткові програми свого «старостинського» округу, звідки податкові надходження, для того, щоб об'єктивно оцінювати потенційні можливості у вирішенні важливих місцевих питань.

У третьому розділі «Місцеве самоврядування в Україні на сучасному етапі розвитку: проблеми та перспективи» розглянуто стан та описана основна проблематика сучасної системи місцевого самоврядування в Україні. Запропоновані та проаналізовані основні напрямки реформування системи місцевого самоврядування з урахуванням європейського досвіду.

У підрозділі 3.1. «Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: сучасний стан та перспективи»

Розуміючи важливість цієї проблеми, на сучасному етапі розвитку всіх гілок влади постає питання необхідності вдосконалення теорії та практики сучасного державотворення, викликаного трансформаціями в політичній системі суспільства, проведенням адміністративно-територіальних, регіональних реформ, впровадженням конструктивного соціального партнерства між центром та територіями.

Мова йде про концептуальну зміну функцій і повноважень місцевих державних адміністрацій і формування виконавчих органів місцевих рад, що передбачено Європейською хартією місцевого самоврядування. На часі кардинальна зміна функцій органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій.

Проте пошук оптимальної моделі самоврядування та місцевої виконавчої влади відбувається надто повільно. Тут є ряд об'єктивних та суб'єктивних чинників серед яких: недосконалість вітчизняної теоретичної бази, невизначеність законодавчого поля на якому можна було б формувати організаційну, правову та матеріально-фінансову основу взаємовідносин органів місцевого самоврядування та державних адміністрацій, слабкість самої муніципальної діяльності яка виражена неспроможністю сільських, селищних та й в більшості міських рад надати повний обсяг соціальних послуг жителям громад.

Основним результатом децентралізації має стати реальна спроможність органів місцевого самоврядування (організаційна, кадрова, фінансова) реалізувати надані їм повноваження при умові відкритості та належному доступі до процесу прийняття рішень мешканців територіальних громад.

Одним з напрямів удосконалення правової основи місцевого самоврядування має бути широка законодавча регламентація таких форм як громадські слухання, проведення загальних зборів громадян за місцем проживання, місцеві ініціативи.

Важливим щодо успіхів такої фінансової децентралізації є стабільність цих відносин та продовження виваженої державної політики, спрямованої на збільшення надходжень та залишення їх лівової частини на рівні громад. Лише таким чином можна забезпечити існування бюджетів розвитку, а не бюджетів, надходження до яких ледь покривали та продовжують покривати витрати на утримання самого органу місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування для України – це шлях до еволюції свідомості українців, коли громада має зрозуміти, що власний добробут та благоустрій малої Батьківщини лежить на її плечах. На жаль, самоврядування в Україні сьогодні знаходиться у стані початкового розвитку. Необхідна загальна мобілізація та публічна підтримка реформи децентралізації не тільки з боку усіх політичних сил, а також пересічних громадян України. Така консолідація позитивно вплине на розвиток місцевого самоврядування. Разом з тим, попри важку фінансово-економічну ситуацію, стан неоголошеної війни, внутрішні конфлікти, застарілу нормативно-правову базу, вдаль проведення реформ, а це в першу чергу, якісні зміни в системі місцевого самоврядування, може дати нашій державі необхідний поштовх до справді якісних змін і перетворень.

У підрозділі 3.2. «Європейський досвід, як основа для реформи місцевого самоврядування України» показано, що місцеве самоврядування є однією з найважливіших ознак будь-якої демократичної держави. Він закріплений Європейською хартією місцевого самоврядування, Всесвітньою декларацією місцевого самоврядування та іншими міжнародними документами. Кожна європейська країна на підставі історичного, соціального, культурного, економічного розвитку створила власну модель місцевого самоврядування із самобутнім механізмом формування органів управління місцевими справами.

Такий досвід є вкрай важливим для його аналізу на сучасному етапі розвитку місцевого самоврядування в Україні, коли в процесі реформ вибудовується нова модель місцевого самоврядування.

Таким чином, продовження запровадження політики реформування системи місцевого самоврядування в Україні має стати дієвим фактором стабілізації соціально-економічної ситуації, подолання суперечностей між різними рівнями влади, сприяти підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління.

ВИСНОВКИ

На підставі аналізу чинного законодавства України, практики його застосування, існуючих наукових досліджень та власного бачення предмету дослідження в магістерській роботі зроблена спроба комплексного дослідження організаційно-правового регулювання місцевого самоврядування в Україні.

В результаті проведеного дослідження можна дійти до наступних висновків:

Сучасний етап державотворення, курс на оновлення всіх сфер суспільного життя та стратегія євроінтеграції України визначають необхідність активізації муніципальної політики держави.

Місцеве самоврядування є одним з найважливіших інститутів сучасної

демократичної правової соціальної держави, від функціонування якого залежить розвиток громадянського суспільства, належне забезпечення прав і свобод людини, ефективність загальної системи публічної влади.

Місцеве самоврядування – є найбільш ефективною формою самоорганізації населення, завдяки якій існує можливість повнішого забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

Процеси реформування, що відбуваються в Україні останні роки, спрямовані на докорінну перебудову існуючої системи територіальної організації влади. Досить ефективним механізмом її демократизації визнається децентралізація публічної влади.

Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування є чинником демократизації суспільних відносин, ознакою демократичної правової державності. У зв'язку з цим проблеми становлення місцевого самоврядування в Україні та загальний рівень його інституціоналізації можуть бути індикатором наближення нашої держави до європейських стандартів управління.

Україні на нинішньому етапі суспільно-політичного розвитку необхідна така модель місцевого самоврядування, за якою місцеві органи влади будуть виконувати загальні функції, буде поєднане пряме державне управління на місцях та місцеве самоврядування, місцеві виконавчі органи, сформовані міським головою, який як голова виконавчого комітету поєднуватиме колегіальні функції з деякими обов'язками державної адміністрації. Державі необхідно зберегти за собою політичні функції, передавши на місця контроль за економічною, соціальною і культурною сферами.

Реформування системи місцевого самоврядування повинно починатися з територіальних громад, які являються базовим рівнем місцевого самоврядування. Зміцнення територіальних громад на основі політичної децентралізації і утвердження їх в якості територіальної основи місцевого самоврядування і низової ланки адміністративно-територіального устрою підвищить життєздатність територіальних громад і сприятиме їх соціально-економічному саморозвитку.

Щодо подальшого розвитку місцевого самоврядування в Україні потрібно визначитися з відповідною стратегією. Побудова європейської моделі самоврядування в нашій державі має бути наповнена конкретним змістом. Ураховуючи низку чинників (соціально-економічних, історичних, культурних, суспільно-політичних та правових), українським реаліям найбільш відповідає французька модель організації публічної влади на місцях.

У процесі адаптації зарубіжного досвіду важливо визначитися із сутнісною базою впровадження європейських традицій самоврядування та підтримати погляд на місцеве самоврядування, що поширений у країнах ЄС: місцеве самоврядування як суб'єкт публічного управління користується лише організаційно-правовою, інституціональною та фінансовою автономією щодо системи державної влади, не може мати інших адміністративних форм ніж орган місцевого самоврядування, приймає акти локальної нормотворчості, не виступає складовою державної влади, адже джерелом влади в Україні, за Конституцією, є весь народ, а не окрема його частина – територіальна громада (у тому числі, й об'єднана). До того ж, зарубіжний досвід свідчить, що з проблемами розробки та реалізації напрямів публічно-управлінської діяльності пов'язана складність раціональної адміністративно-територіальної реформи в рамках моделі «центр – регіон – субрегіон – громада», у межах якої формується інтегрований механізм публічного управління, а не лише певний комплекс

адміністративних структур.

Дослідження напрямів організації діяльності самоврядних структур як важливої складової правового регулювання управління на рівні адміністративно-територіальних одиниць провідних країн Європейського Союзу є надзвичайно актуальним у контексті становлення стабільного та демократичного українського суспільства, процесу інтеграції України до європейського співтовариства.

У сфері теоретико-правових проблем розвитку місцевого самоврядування в Україні необхідним є:

- спрямування зусиль на наукове осмислення та опрацювання теоретико-методологічних проблем, пов'язаних з подальшим розвитком конституційного будівництва, удосконаленням системи територіальної організації влади в Україні;

- сприяння більш чіткому концептуальному розумінню засад організації місцевого самоврядування, його політико-правової природи, місця та ролі в структурі громадянського суспільства, втіленню його у законодавстві та політико-правовій практиці;

- адаптувати національне законодавство з питань місцевого самоврядування до норм і стандартів Євросоюзу;

- забезпечити оновлення законодавчої основи місцевого самоврядування в Україні шляхом внесення змін до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», розробки та прийняття законів України «Про місцеві референдуми», «Про територіальній устрій України», «Про комунальну класність», «Про місцеві податки і збори», «Про комунальний кредит і цінні папери» тощо;

- правовими, організаційними та іншими засобами забезпечити зміцнення гарантій місцевого самоврядування, його самостійності, достатності та ефективності;

- створити ефективні умови для реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина на територіальному рівні;

- сприяти реальному утвердженню територіальних громад як первинних, суб'єктів місцевого самоврядування, впровадженню в муніципальну практику форм безпосереднього вирішення ними питань місцевого значення;

- посилити просвітницьку роботу серед населення з метою поживлення соціально-політичної активності громадян в сфері місцевого самоврядування;

- визначити на законодавчому рівні перелік виключних повноважень територіальних громад;

- забезпечити оптимальні умови для максимальної поінформованості членів територіальних громад про діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування;

- сприяти підвищенню ролі органів самоорганізації населення у вирішенні питань місцевого значення, наданні соціальних послуг населенню, зміцненню основ функціонування цих органів, передбачити формування системи цих органів як за територіальною, так і функціональною ознаками;

- визнати за місцевими радами право самостійно визначати систему власних виконавчих органів в межах коштів місцевого бюджету;

- запровадити повноцінну організаційну систему самоврядування на районному та регіональному територіальних рівнях, надати обласним і районним радам право утворювати власні виконавчі органи;

- запровадити організаційно-правові механізми, які могли б унеможливити згортання демократичних засад функціонування представницьких органів місцевого самоврядування, підміну управлінських рішень цих органів партійними рішеннями тих політичних партій, які отримали більшість депутатських мандатів у відповідній місцевій раді, та гарантували б врахування думки депутатської меншості при прийнятті місцевими радами рішень з питань місцевого значення;

- визначити на законодавчому рівні стандарти відкритості та прозорості її діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування;

- посилити роботу місцевих рад та їх депутатів з виборцями.

Самоврядування має стати ефективним і відповідальним. Усі дії місцевого самоврядування мають бути прозорими. Їхнє завдання усіма способами заохочувати людину до особистої участі в розв'язанні місцевих проблем.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Єрмаков І.В., студент групи 737-з, Інститут державного управління, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ З ВРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – 464 с.

АНОТАЦІЯ

Єрмаков І.В. Організаційно-правове регулювання місцевого самоврядування – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2020.

В магістерській роботі проаналізовано концептуально-правові основи місцевого самоврядування в Україні;

Простежено становлення та розвиток законодавства про основи місцевого самоврядування в Україні від перших згадок про існування Магдебургського права на території України до сьогодення.

Охарактеризовано нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі. Особлива увага приділена регулювання місцевого самоврядування на сучасному етапі децентралізації.

Розкриті сутність об'єднаної територіальної громади, як первинного суб'єкта місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Досліджено наукове та нормативно-правове поняття об'єднаної територіальної громади та з'ясовано характерні ознаки об'єднаної територіальної громади.

Об'єднана територіальна громада – це спільнота людей, які проживають на одній території, мають право добровільно об'єднуватися в територіальні громади для можливості спільно вирішувати проблеми місцевого значення.

Проаналізовано правовий статус старости об'єднаної територіальної громади, як однієї з основних посадових осіб в органах місцевого самоврядування.

Охарактеризовано сучасний стан та перспективи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні та надано пропозиції для реформи місцевого

самоврядування України на основі європейського досвіду.

Зроблено висновок, що публічна влада ефективно функціонує тільки тоді, коли її органи й посадові особи, усвідомлюють, що вони є, насамперед, представниками населення; формулюють потреби населення, й необхідні заходи їх реалізації; ефективно й відповідально займаються забезпеченням умов для нормальної життєдіяльності мешканців територіальної громади.

Ключові слова:, місцеве самоврядування, нормативно-правове регулювання, децентралізація, об'єднана територіальна громада, староста, старостинський округ.

SUMMARY

Iermakov I. V. Organizational and legal regulation of local self-government - Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2020.

The master's thesis analyzes the conceptual and legal bases of local self-government in Ukraine.

It has been traced the formation and development of legislation of the basics of local self-government in Ukraine, from the first mention of the Magdeburg Law in Ukraine to the present.

It is characterized the normative legal regulation of local self-government in Ukraine at the present stage. Particular attention is paid to the regulation of local self-government at the current stage of decentralization.

The essence of the united territorial community as the primary subject of local self-government in the conditions of decentralization is revealed. The scientific and regulatory concept of the united territorial community is investigated and the characteristics of the united territorial community are found out.

A united territorial community is a group of people living in the same territory, who have the right to gather voluntarily in territorial communities to solve local problems together.

It is also analyzed the legal status of the elderman of the united territorial community as one of the main officials in the local self-government bodies.

There are characterized the current state and prospects of local self-government in terms of decentralization of power in Ukraine and there are presented the proposals for the reform of local self-government in Ukraine based on European experience.

It is concluded that public authority functions effectively only when its bodies and officials are aware that they are, above all, representatives of the population; formulate the needs of the population and the necessary measures for their implementation; effectively and responsibly deal with the provision of conditions for the normal life of the residents of the territorial community.

Key words: local self-government, legal regulation, decentralization, united territorial community, elderman, elderman district.

Анотація українською мовою - обсяг 2075 знаків, англійською – 2132.